

POSTANOWIONY (623) *part praet pass pf*

postanowiony, postanowion (623), [**postanowieny**].

postanowiony (510), **postanowion** (100), postanowiony *a.* postanowion (13).

Pierwsze i drugie o oraz a jasne (w tym w a 3 r. błędne znakowanie). ◇ W formach złożonych -on- (71), *-ón-* (9) *OrzQuin* (7), *BiałKat*, *Oczko*. ◇ *W formach niezłożonych -ón* (7), *-on* (6); *-ón* : *-on* *Mącz* (2:1), *SarnStat* (5:5); *-on-* (6), *-ón-* (1) *KochWr*.

sg m N postanowiony (100), *postanowion* (59); *~ (attrib) -ony* (42); *~ (praed) -ón* (59), *-ony* (50); *-ón* *LibLeg*, *WróbŻółtGlab*, *ComCrac*, *KromRozm III* (5), *KrowObr*, *BibRadz* (5), *BielKron* (4), *RejAp*, *GórnDworz*, *RejPos*, *KuczbKat*, *BudBib*, *NiemObr*, *ActReg*; *-ony* *RejKup*, *Leop*, *OrzQuin*, *WujJudConf* *RejPosRozpr*, *CzechRozm* (8), *SkarJedn* (2), *Oczko*, *SkarŻyw*, *CzechEp* (8), *ReszPrz*, *WerKaz*, *GórnRozm*, *GostGosp*, *LatHar*, *-ón* : *-ony* *Leop* (3:3), *KwiatKsiąż* (2:1) *Mącz* (3:1), *RejZwierc* (1:6), *RejPosWstaw* (1:1), *ModrzBaz* (3:2), *WujNT* (11:5), *SarnStat* (10:1). ◇ *G postanowioného* (16); *-ého* (15), *-(e)go* (1). ◇ *D postanowionému* (12); *-ému* (1), *-(e)mu* (11). ◇ *A postanowiony* (11), *postanowion(e)go* (8). ◇ *I postanowionym* (12), *postanowion(e)m* (3) *BibRadz*, *ModrzBaz*, *GrabPospR*. ◇ *L postanowionym* (1) *Leop*, *postanowion(e)m* (1) *RejPosWstaw*. ◇ *V postanowiony* (1). ◇ *f N postanowiona* (32), *postanowioną* (29), *postanowion(a)* (13); *~ (attrib) -ą* (7) *OrzQuin*, *Mącz*, *RejPos* (2), *RejZwierc*, *GórnRozm*, *SarnStat*, *-a* (4) *KrowObr*, *CzechEp*, *ModrzBaz*, *SkarJedn*; *~ (praed) -a* (28), *-ą* (22); *-a* *MurzNT*, *KrowObr* (4), *BielKron* (6), *ModrzBaz* (5), *ReszPrz*, *KochWr*, *Phil*; *-ą* *LubPs*, *OrzQuin*, *Mącz*, *RejAp*, *RejZwierc* (4), *WujJud*, *RejPosRozpr*, *GostGosp*, *WujNT*, *VotSzl* *-a* : *-ą* *BibRadz* (2:1), *RejPos* (2:2), *CzechRozm* (2:1), *GórnRozm* (1:2), *SarnStat* (2:3). ◇ *G postanowionéj* (12); *-éj* (1), *-(e)j* (11). ◇ *D postanowion(e)j* (4). ◇ *A postanowioną* (9). ◇ *I postanowioną* (5). ◇ *A a. I postanowioną* (1). ◇ *L postanowion(e)j* (1). ◇ *n N postanowioné* (36), *postanowiono* (6); *-é* (3), *-(e)* (33); *~ (attrib) -é* (3); *~ (praed) -é* (33), *-o* (6); *-o* *MurzNT*, *RejZwierc*; *-é* : *-o* *Mącz* (1:1), *GroicPorz* (2:1), *SarnStat* (1:1). ◇ *G postanowioného* (15); *-ého* (1), *-(e)go* (14). ◇ *D postanowion(e)mu* (2). ◇ *A postanowion(e)* (5). ◇ *I postanowionym* (3). ◇ *L postanowionym* (4), *postanowion(e)m* (1) *GórnRozm*. ◇ *pl N m pers postanowieni* (43). *subst m i n postanowioné* (42), *postanowi(e)ni* [*cum sb: zgoda i pokoj*] (1) *BielKron* 314; *-é* (9), *-(e)* (33). *f postanowioné* (50), *postanowiony* (4); *-é* (14), *-(e)* (36); *~ (attrib) -é* (7); *~ (praed) -é* (43), *-y* (4) *KłosaAlg* (2), *RejPs* (2). ◇ *G postanowionych* (35). ◇ *D postanowionym* (8). ◇ *A m pers postanowion(e)* (6). *subst postanowioné* (27). ◇ *I m postanowionymi* (3) *KrowObr* (2), *ReszList*, *postanowion(e)mi* (1) *RejZwierc*. *f postanowionémi* (1).

Składnia dopełnienia sprawcy: postanowiony od kogo (162), *przez kogo* (28), *może kim* (1); *przez kogo* *ZapWar*, *RejKup*, *BielKron* (2), *Paprup*, *ActReg* (2); *od kogo* : *przez kogo* : *kim* *LibLeg* (-:2:1; 8/133v), *KromRozm III* (3:3), *KrowObr* (13:1), *BibRadz* (7:1), *OrzRozm* (1:1), *RejPos* (8:2), *WujJudConf* (4:1), *RejPosWstaw* (4:1), *CzechRozm* (20:2), *CzechEp* (16:1), *SarnStat* (8:6).

Sł stp, Cn brak, Linde XVII – XVIII w. s.v. postanowić.

1. *Przekazany do powszechnego lub (w wypadku ugody) obustronnego przestrzegania; constitutus* *Vulg*, *PolAnt*, *Mącz*, *Modrz*, *JanStat*, *JanPrzyw*; *statutus* *Vulg*, *Mącz*, *JanStat*; *institutus* *Vulg*, *Modrz*, *JanStat*; *decretus* *Modrz*, *Calep*, *JanStat*; *ordinatus* *Vulg*, *JanStat*; *pactus* *PolAnt*, *Modrz*; *factus* *PolAnt*, *JanStat*; *sanc(i)tus* *Calep*, *JanStat*; *iudicatus* *PolAnt*; *assignatus*, *conventus*, *pacticus*, *status*

Mqcz; collocatus, compositus, consultus, destinatus Modrz; constitutorius Calep; compactatus, conditus, deputatus, stabilitus JanStat; initus JanPrzyw (449) :

a. Ustanowiony jako prawo, uchwalony (67) : *ComCrac* 18; Posłowie powiedzieli, że nic między sobą postanowionego nie mają *Diar* 31; *BielKron* 236; Stare conventis et stare pactis, Vmowione rzeczy pełnić/ dofić czynić poştánowionym rzeczóm. *Mqcz* 417b; Te Trádycey ktore wżyſtek po ſwiećie Koſćioł záchowuie/ znać że álbo od Apoſtołow/ álbo od Powſzechnych Coⁿciliy [...] zlecone y poştánowione były *WujJud* 41; krew fwoię wylał [...] ná nowego Teſtámentu z námi poştánowionego wtwierdzenie. *CzechRozm* 260v, 86; poniewaſ ártykuł o męſzoboycách/ o ktoremem máło wyſzrey mowił/ od lámego Bogá poştánowionem/ bárzo hárdzie wzgardzamy. *ModrzBaz* 142v; *ActReg* 133; Przywileý wyſzłego práwá Niemieckiego [...] przez Kázimiérzá Wielkiego poştánowiony *SarnStat* 951, 14, 185, 211.

postanowiony dla kogo (1): że zakon nie ieſt dla ſpráwiedliwego poſthánowiony/ ále dla nieſpráwiedliwych *Leop* 1.*Tim* 1/9.

postanowion(y) komu (5): *RejPos* 187v; ieſli [...] práwo wam od zbáwiciela wáſzego poſthánowione/ przez S. Apoſtoły/ przeſtápićie: wiedzćiefz o tym/ iſz [...] *SkarJedn* 132; iż zakon nie ieſt poſthánowion ſpráwiedliwemu/ ále nieſpráwiedliwym *WujNT* 1.*Tim* 1/9, s. 722; *SkarKaz* 315b.

postanowiony czym (1): *VotSzl* C2v cf »postanowiony i utwirdzony«.

postanowiony na czym [= przez ciało ustawodawcze] (2): pytał: ieſliby na Zborze Niceńſkim/ y to co ná nim poſthánowionego ieſt/ przeſtawał *SkarŻyw* 389; *SarnStat* 347.

W charakterystycznych połączeniach: *postanowion(y, -a, -e) (jest, są) artykuł (2), dekretały, kondycyje(-a) (3), konstytucyja(-e) (2), listy uniwersalne, Nowy Testament, przykazania (rozkazania) (2), przywilej(e) (2), tradycyje, zakon (4).*

Fraza: »postanowione jest postanowienie« (1): iedno gdy ſie będziemy ták ſpráwować á ták záchowywać iáko ieſt nam poſthánowione w ſzyrokich piſmiech á w pilnych náukach wola á ſwięte poſthánowienie iego. *RejPos* 187v.

Wyrażenia: »pakta postanowione (są)« = *pacta inita JanPrzyw* [szyk 2:1] (3): Ieſli ſie [*Turek*] tez zachował podlug poſthánowionich pakt wprzemierzu *PaprUp* G2v; *ActReg* 133; *SarnStat* 133.

»prawo (jest, bywa) postanowione« = *lex est PolAnt; lex est composita Modrz; lex sancita JanStat; ius constitutum JanPrzyw* [szyk 23:2] (25): *KromRozm II* a4v; przeto prawa są postanowione, aby ci swowolni byli przez nie hamowani *Diar* 66; Swieckie [*jest prawo*]/ ktore od Cefárzow y od Krolow dla rzeczy Swieckich bywa poſthánowiono. *GroicPorz* a2v; Dobrze czáfu ſwego poſthánowiono było to práwo/ ktore Lorychius w ſwych Kłyęgách wípomina *GroicPorz* kk2v, a2; *LeovPrzep* Cv; *RejZwierc* A3; *BudBib* 1.*Mach* 3/29; *CzechRozm* 84, 172v; Przeto niech práwá będą poſthánowione [*legibus sanciatu*]/ o wychowániu ſynow Krolewſkich *ModrzBaz* 75v, 69v, 72v, 76; á mátká náſzá koſćioł/ ma ſwe práwá w ſobie poſthánowione *SkarŻyw* 456; *GórnRozm* D3 [2 r.], E2; *KochWr* 22; *ActReg* 106; wprzod námnożyło ſie chćiwoſći ludzkiej do popełniánie złoſći/ niſz ſá poſthánowione práwá *Phil* D3, D3; *SarnStat* 138, 517, 927.

»statuta (są) postanowione« (2): Státutá od Doktorów y Miótrów przerzeczoného Krákwfkiego Kollegium poftánowioné [*statuta ... condenda JanStat 220*] [...] chcemy dla *studium* ich mieć zá confirmowáné. *SarnStat 205, 915.*

»ustawy (są) postanowione« = *constitutae leges, dogmata iudicata PolAnt; dogmata sunt decreta Vulg (10): KrowObr 127; BibRadz 2.Mach 8/36, Act 16/4; iż Acháb porzučil vftáwy kościelne y przykazánia Páńskie/ przez Moizelzá poftánowione BielKron 84; CzechRozm 84, 85v, 100v; WujNT Act 16/4; áby vftáwy wšelákich rzeczy ták były poftánowioné/ żeby ták szláchtá/ iáko y kupcy/ y rzemieślnicy nie byli vciśnieni SarnStat 279, 270.*

Szeregi: »namowiony i postanowiony« (2): thedi tha rzecz acz yvsz bila y przez Czefárza ye⁸⁰ M. Tvreczkie⁸⁰ y przez nas namowiona y postanowiona abi tam bily livdzie a poddany zobvdwv ftron zeflany, a wśhakosch tha rzecz kv skvthkv nieprzifzla bila *LibLeg 10/69v [idem] 11/25.*

»postanowiony i obwołany« (1): iż o karánium krwi zá krew nie iest Moyzelzowe y ftáre⁸⁰ zakonu práwo: ále przed Moyzelzem w práwie przyrodzonym od Bogá poftánowione y obwołáne iest onym oycem nálzym *SkarKaz 315b.*

»postanowiony i podany« [*szyk 1:1*] (2): *Pactis Conuentis et Conditionibus* przez Posły postanowionym y podanym intoto dosyc czynić iestesmy powinni *ActReg 42, 160.*

»uchwalony i postanowiony« (1): Ia N. [...] chcę y iestem powinien [...] / podatki według vchwały liftom [!] Vniwerfálnych/ ná Seymie Wálnym Wárfzáwfkim blifko przefzłym/ vchwalonych y poftánowionych/ wiernie wycięgác y zbierác *SarnStat 347.*

»postanowiony i uradzony« = *initus JanPrzyw [szyk 1:1]* (2): gdy gdzye iáwnie bluźniono á pořromocano było święte imię iego/ y řpráwy y vftáwy iego [...] s tháiemnic Bořtwá onego w Troycy iedynego/ z dawná vráđzone y pořthánowione. *RejPos 194v; SarnStat 133.*

»postanowiony i utwirdzony« (1): áby práwo vchwałá Seymowá poftánowione y vtwirdzone było *VotSzl C2v.*

»wydany i postanowiony« (1): Státutá y Conřtytucię nálzé nižéy nápiřáné/ które máię byđz wydáné y poftánowioné/ wydáiemy y poftánawiamy ná wieczné czáfy. *SarnStat 915.*

b. Aktem prawnym lub (zwłascza o Bogu) aktem woli powołany do istnienia: zadekretowany, wprowadzony, nakazany, założony [w tym: o Bogu i Chrystusie (78)] (189) : nalyzeyon bendzye mog bicz obiczay yako [...] řprawyedlywořcz granyczna pořthanowyona bedzye. *LibLeg 11/182, 11/140; ZapWar 1548 nr 2669; KromRozm I B4; zwyczaj krzeřciyáńki/ znáyc roznořc vřęđow przez ápořtoły y lámeřo páná pořthánowyonych/ káždemu wlářne imyę przywłářczył KromRozm III I2v, G3v, G4v, G8v, H6v, K2; jakoby [obrona] najsnadniej postanowiona być mogła [...] ku zachowaniu pokoju wněřznego. Diar 44, 39, 40; Stáť tu iuřz mořelz obáťyc/ iż ři tak rzeknácy Kářdynáli [...] [řq] dla pychy wkořćiele Rzyřfkim pořthánowieni KrowObr 35v; iż tá Mřza wářzá/ nieieřth pořthánowioná áni od Kryřtuřá Syná Bořęo/ áni od Apořtołow Świętych iego/ ále iesth pořthánowioná od Włochow Rzyřfkich Papięřow. KrowObr 198v-199, A2v, B2v, B3 [3 r.], B3v, 5v (14); OrzList kt; iż on porřádek przyrodzony od bogá pořthánowiony odmieniony iest. BibRadz I 2b marg, 1.Mach 14/18, 2.Mach 4/43; BielKron 225v; OrzQuin Q3v; RejAp 32v; GóřnDworz V6; A záwřđy inřze á inřze cžářthowřkie wymyřly káždemu řwiętu z ořobná wynáđduiřc/ zániechawřzy*

prawdziwych obchodów które były przez Duchą świętego poştánowane *RejPos* 276v, 52v, 88v, 121v, 165, 194v, 265; *RejZwierc* 140; *WujJud* 41v, 160v, 163v, 247; chociaż Pokutá/ obieranie Sług Kościelnych/ y Małżeńtwo łá rzeczy święte/ y od Bogá poştánowane/ iednák Świętościami być nie mogą *WujJudConf* 159, 138, 185v; Aleć y Páweł ł. mowiąc o łłuźebności ku ktoremu końcowi iest od Páná Bogá poştánowioná/ nie zámilczáł iedności ciáłá Kościołá Krześciáńńkiego *RejPosRozpr* c; *RejPosWstaw* [143⁴]v [4 r.]; *BudBib Eccli* 35/5; okalz naprzod [...] ielli [obrzezanie] vítác mogło/ będąc ná wieczne czáły od Bogá poştánowane. *CzechRozm* 73v, 73v, 81, 101 v, 164, 249, 251v; W wielu mieścicach bywáią nierządne domy iáwnie poştánowane: áby tám nędzne białe głowy káždemu były poľpolite *ModrzBaz* 53v; karánie frogie/ iéľliby w czym [urzędnicy] ná onem vrzędzie wystápił/ ma być poştánowienie [lege: postanowione] [poenae severissimae ... constituendae]. *ModrzBaz* 16, 2v, 19v, 96, 98, 104, 130, 137v; niechciał Pan B. ábyfię rząd kościelny raz poştánowionj mienił *SkarJedn* 208, 161, 177, 204, 234, 240 (9); *SkarŻyw* 300, 538; gdyż zakon on tylkoż záfádzony był w pokármach y nápoiach/ y rozlicznych kąpielách/ y wípráwiedliwianiách ciáłá: które były poştánowane áż do czáfu nápráwy *CzechEp* 33, 11, 21, 68, 368; *NiemObr* 14, 34; *ReszPrz* 65; które fłowá [...] to pokázuiá/ że małżeńtwo od Páná Bogá iest poştánowane *WerKaz* 283, 280, 283; *GórnRozm* B4v, C4; Proces contra rebellos postanowion. *ActReg* 74, 43, 61; *Calep* 290b; *GostGosp* 142; *OrzJan* 59; potym [masz] dni vroczyfte/ ná pámiátkę y czeńć Mátki Bożey poştánowane *LatHar* 331, 81, 119, 413; A te które łá zwierzchności, od Bogá łá poştánowane. *WujNT Rom* 13/1; Náuczyciele ábo Doktorowie w kościele od Chriřtułá poştánowieni. *WujNT Aaaaaa2*, 375, 453, 608, 651; *WysKaz* 19; GDyż dobrá y dzierzáwy ftołu náłżęgo Królewńkiego nie tylko dla oľoby náłżey/ ále y dla obrony y záchowánia Króleřtwá wřzyłtkiego/ od poczátku łá poştánowioné *SarnStat* 83; Sędzia nowy przez łzláchtę onéy źiemie niech będzie obran/ wedle zwyczáiu zltárádawná poştánowionégo. *SarnStat* 555; áż do Séymu Powiátowégo/ który będzie w káżdym Woiewództwie poştánowion. *SarnStat* 718, 15, 37, 49, 56, 112 (20); *PowodPr* 50 marg; iż ielzcie řpowiedzi poştánowioney nie było *SkarKaz* 349b; *VotSzl* E2; [szosów płácić Króľowi IM nie chciáł, robót postanowionych more aliorum colonorum [...] ciágnáć nie chciáł *DokumPłock* 1566 nr 665].

postanowiony komu (4): że on porzádek Apóřtolłki [...] thylko był do czáfu od Páná kořcióľowi poştánowiony *RejPosRozpr* c3; áby y domy poľpolite były im [ubogim] poştánowane [constituantur] *ModrzBaz* 37v; máią też być poştánowane [constituenda et decernenda] zapłáty dobrze zálłuzonym *ModrzBaz* 118, 79v.

postanowiony czym (5): nie twoiá rzecz iest řtrofowáć ty rzeczy [...]/ które łá z dawná ľkończone á poştánowane mocą Synodu *BielKron* 196v; Quaero an libertates testamento datae competierint, Pytam yelli wolności Teřtámentem poştánowane naleźáły/ á godźily řie dáć. *Mqcz* 295c; Bo mowię [...] o práwie/ ktorem ná iedny bárzo řrogie/ á ná drugie bárzo lekkie karánie zá męžoboyřtwo iest poştánowane. *ModrzBaz* 70v; *WujNT* 286; *SarnStat* 726.

postanowiony czym [= jako co] (1): mowi o řzábáćie/ że on wiecznym przymierzem poştánowiony był *CzechRozm* 99v.

postanowion(y) na czym [= przez ciáło ustawodawcze] (6): ma bydz karáń [...] thá wyná która bendzie ná Seymie przyřřlem poştánowiona. *ConPiotr* 33v; *BielKron* 305v [2 r.]; Dwie rzeczy

poftánowioné ná Concylium Apoftólfkim. *BiałKat* 136 *marg*; nato namawia abifcie porzadku poftánowionego na conuocatijei Warłzewłkiei nietrzimali *Paprup* K; *SarnStat* 418.

W *połóczyeniach szeregowych* (2): Stipulatio, Przirzeczenie/ podyęcie fie pełnić y czynić dofić przikazáne/ naydzioney á poftánowioney rzeczy. *Mącz* 416d; Prawdziwe chwalęc Boże/ ktorzy nic infzego nie czynią áni wierzą/ iedno to co należy w świętych zwyczajóich onych pierwłzych Kościołow przez łámega Pána Chriftułá fundowánych/ przez Apoftóły iego poftánowionych/ przez piłmá święte mocnie vtwierdzonych *WujJudConf* 8.

W *charakterystycznych połóczyeniach*: ceremonije (*sq, jest*) postanowione(-y, -a, -eni), cła, czystość kapłańska, dni święte (a. uroczyste) (3), domy dla ubogich, dostojności, karanie (poena) (6), Kościół (4), małżeństwo (5), msza (2), nabożeństwo, nauka(-i) (3), nierządne domy, obchody, obrona (5), obrzezka (obrzezanie) (2), ofiary, Pismo Święte, pokuta, porządek (17), post, proces, przełożeni, reguła, roboty, rozjem, rząd (5), rzeczy (18), sakrament (4), sąd(y) (3), sjem (4), służebność, sposob, spowiedź, sprawa (4), sprawiedliwość, sprzyjażnienie, szabat (2), szos, śpiewanie, świętość (2), święto, urząd (urzędy) (6), uspokojenie, wieczerza Pańska (2), wina [= kara] (4), wolności, zapłata, zbor, zwierzchność (10), zwyczaj (obyczaj) (5).

Wyrażenia: »pokoj (jest a. może być) postanowion(y)« = *pax constituta a. convenit a. conventa* *Mącz*; *pax condita* *JanStat* [szyk 4:2] (6): by iedno zgodá á pokoy wnątrzny byli poftánowieni. *BielKron* 314, 332; *Convenit pax*, Pokóy yeft poftánowion. *Mącz* 481d, 413b, 447c, 482a; áby naiwyszy łprawcá pokoiu dał obfitłzé vmocnienie pokoiowi poftánowionému. *SarnStat* 1097.

»w prawie postanowiony« = *iure institutus* *JanStat* (2): áby [archidiakoni] wizytuiąc/ ná zwyłz nie wynośli podwysłzenia liczby/ która ieft w práwie poftánowiona. *SarnStat* 212, 81.

»postanowione (jest) przymierze« = *pactum est PolAnt*; *pactae induciae* *Mącz*; *foedus constitutum* *JanStat* [szyk 3:3] (6): *BibRadz* 2.*Mach* 8/15; *Pactae cum hoste induciae*, Poftánowione yeft przimiérze s nieprzyacioły. *Mącz* 272b; *CzechRozm* 90; *StryjKron* 421; *CzechEp* 268; *SarnStat* 997.

Szeregi: »dany i postanowiony« (1): Pánie Boże [...]/ otworz oczy tym nędznym ludziom/ á day im obaczenie/ áby [...] rzeczy od ciebie dáne y poftánowione/ iáko twoie włafne ważyli/ y przyjmowáli *NiemObr* 68.

»fundowany i postanowiony« (1): Ireneus ták mowi. vkázuiąc [...] od przeławnych Apoftółow Piotrá y Páwłá fundowány y poftánowiony Kościół Rzymłki *SkarJedn* 103. [*Ponadto w połóczyeniu szeregowym 1 r.*]

»postanowiony i obwarowany« (1): A té włzyłtkié rzeczy tu poftánowioné y obwárowáné/ [...] nie máią nigdy wiecznémi czály bydź wzrufzáné y odmieniáné *SarnStat* 1025.

»postanowiony i opisany« [szyk 1:1] (2): VRzędów y Doftoyności/ ni ich przyczyniáć/ áni ich vmnieyłzác nie będziemy: iedno té które łą w Práwie opifáné y poftánowioné [*conscripta et instituta* *JanStat* 296]. *SarnStat* 81, 726.

»przełrzany i postanowiony« (1): Drudzy teł widząc przełżone łtany łwiatá tego/ od Pána przełrzáne y poftánowione/ [...] zábyegáią temu/ iákoby theł mogli przyść [...] ku onym doftoienłstwom *RejPos* 280.

»postanowiony i przykazany (a. rozkazany)« [szyk 2:1] (3): Ponieważ wżycie dobre wżynki w Kościele zwyczajne/ albo od Boga łamego przez się/ albo od tegoż Boga przez Kościół łwoy połtanowione łą y przykazane. *WujJud* 107; *WujJudConf* 224; *WujNT* Zzzzz2. [Ponadto w połączeniu szeregowym 1 r.]

»postanowiony i rozrządzony« (1): Także Dołtoieńłtwa y Stolice y Vrżedy iako w Królestwie Polłkim łą połtanowioné/ także połtanowioné y rozrządzoné będą [*instituentur et locabuntur JanStat* 746] *SarnStat* 989.

»sprawiony a postanowiony« (1): Gdyż łłyzłyzł iako to iełt poważna rzecz y v Pána łakiego [...] á zboru onego chwalebne/ iemu ku wiecznej chwale od wiekow łprawionego a połtanowionego. *RejPos* 166.

»utwirdzony i postanowiony« (1): A toć łą [...] vrżedy/ ktore od łamego Pána á z iego łamego rołkazania powłtaly/ przez piłma y przez Apołtoły vtwirdzone y połtanowione *RejPos* 37. [Ponadto w połączeniu szeregowym 1 r.]

»postanowiony a wymyślony« (1): Iakoż ty tedy nędzniku łmiełz á ważyłz łie wymyłłac łobie inych łłow ábo inych náuk od ludzi połtanowionych á wymyłłonych náłładowac *RejPos* 145.

»wzbudzony i postanowiony« (1): że [słowa te] łą nałtárłze/ y nápiłane o nadawniełzym [...] Kołcyele Pána Kryłtułowym w Ieruzalem/ od łamych Apołtołow/ przez Duchá łwiętego wzbudzonym y połtanowionym *RejPosWstaw* [143²].

»postanowiony i zalecony« (3): tedy to mowilz przeciw Bogu łamemu/ y przeciwko łtádlu małżeńłkiemu/ od Boga też łamego połtanowionemu y zaleconemu. *CzechRozm* 163; *CzechEp* 45, 416.

W przen (4) : Takci Pan [...] záchowywa [...] náukę ktora zá onych czałow od niego połtanowiona byłá w łłciech prorokow iego. *BibRadz* I 353v; *RejPos* 121v, 122v; Azalż może być ktore mocniełłze Koncilium? iedno to łak mocne/ ktore ná ten czałs iełt od Pána połtanowiono *RejZwierc* 259. [Cf też znac. e. *WujJudConf* 211v.]

a. *Powołany do życia* (1) : Bo czterdziełci łat chodzili łynowie Izraėlowi wpułtyni [...]. A łak łyny ich miáłto onych łamych połtanowione [*filios eorum stare fecit pro eis*] obrzezał Iehofzua *BudBib Ios* 5/7.

c. *Wyznaczony, ustalony* (39) : łha [*granica*] ma bicz połtanowiona myędzy łbemy zyemyamy yako bilo łtharadawna *LibLeg* 6/159, 10/70, 11/25, 26v; iakowy cel albo miára w łey rzeczy połtanowioná być może/ w ktorey wżycie łczy ktore poiąc mamy przełmierne łą? *KwiatKsiąż* D3, B2v; *Mącz* 392c; Dla łego iełt pewny Regelłtr Kłsiąg Prorockich y Apołtołłkich w Kościele Bożym połtanowiony *WujJudConf* 36v; ktorych [*towarów*] gdyby byłá cená łłuzna połtanowioná/ byłoby ło z pożyłkiem Rzeczyłpolitey [*quarum precium iustum constitui e republica fuerit*]. *ModrzBaz* 34v, 105, 121v; iż vbodzy/ ktorzy łą przez Krółá połtanowieni/ od Zupniká [...] nie máią byđz ná łiczbie kłáđzieni. *SarnStat* 376; áby ołmnałcie nieđziėł rok [*tj. termin*] zámięrzony ku zápláceniu był połtanowion y záchowan *SarnStat* 693; Dróg łzerokość iako ma byđz połtanowiona. *SarnStat* 1234, 285, 286, 389, 954, 982, 1071, 1217; będą połylác gołpodarzewi [...] robotnikow łwych koleiá połtanowioná *GrabPospR* M3, L.

postanowiony do czego (1): Do tych [chorych] opátrowánia rózne mieýfcá fą poftánowione *ReszHoz* 120.

postanowiony ku czemu (2): w tern práwie [...] ták fię wiele rozności zamyka [...] y godzin á czáfów ku poimánium poftánowionych *ModrzBaz* 81. Cf *postanowiony komu ku czemu*.

postanowiony komu ku czemu (1): iáko pierwsze szezć dni w tegodniu fą poftánowione człowiekowi ku prácowánium *LeovPrzep* H.

postanowion(y) na kiedy (2): *GórnRozm* C3v; CO fie tycze okázowánia w Powieciéich/ żeby ná dzień pewny poftánowiono byío *SarnStat* 126.

postanowiony gdzie [= *aby był gdzie*] (1): áby then Syem álbo nie był/ álbo w Budzyniu poftánowion był *BielKron* 413.

W charakterystycznych połączeniach: *cel* (jest, są) *postanowion(y)*, -a, -e), *cena* (4), *drogi* (2), *dzień* (2), *godziny* (2), *granica*(-e) (7), *kolej* [= *kolejność*], *miara*, *miejsce* (2), *okazowanie*, *rejestr*, *sjem*, *suchedni*, *summa*.

Wyrażenie: »czas (jest) postanowion(y)« [w tym: przez Boga (3)] = *statuta tempora Vulg; facta est hora PolAnt; tempus constitutum Modrz* [szyk 6:3] (9): *Leop Act* 17/26; Gdy kto zá kogo ręczy o iáką fumnę pieniędzy/ do czáfu fłuźnego/ á ten co zań ręczy nieda ná czás poftánowiony onego dłuğu *UstPraw* F4v; *BibRadz Luc* 22/13; Y rzekł krol do Hámafya/ zwołay mi męze Iehudkie na trzeci dzień [...]. Y poźedł Hámafz zwoływác Iehudy/ lecz omieszkał nád poftánowiony czás [*ultra tempus quod constituerat ei*]/ ktory mu był [król] zámierzył. *BudBib* 2.Reg 20/5; *CzechRozm* 182; *ModrzBaz* 81; *Oczko* 29; *WujNT Act* 17/26; *SarnStat* 209.

Szeregi: »opisany i postanowiony« (1): aby te dwa dni święcił iáko fą opifáne y pewnego czáfu poftánowione [*iuxta scripturam eorum et iuxta tempus eorum*] ná káždy rok. *BudBib Esth* 9/27.

»postanowiony a wysadzony« (1): Dies status, Poftánowiony á ku yákicy ípráwie wyfadzony dzień. *Mącz* 88b.

d. *Zastrzeżony, zarezerwowany [komu]* (1) : ktore [*sprawy o poczciwość*] w kádehy Rzeczypospolitey zwierzchnym Pánom/ ábo Krolom poftánowione fą [*reservata sunt*] *ModrzBaz* 93v.

e. *Mianowany, wybrany do pełnienia jakiejś funkcji* [w tym: przez Boga i Chrystusa (51)] (147) : iż káždy biskup álbo káplán z ludzi poftánowiony/ dla ludzi bywa poftánowyon *KromRozm III* K5, K5, Q; *DiarDop* 116; *KrowObr* 127; O ítrożu poftánowionym áby oznaymiał trábę przyiazd nieprzyaciélski *Leop Ez* 33 arg; Z tych poftánowieni fą cztery y dwádziefcía thyfięcy áby pilnowáli poflugowánia domu Páníkiego [*Ex ipsis ad sollicitandum super opus domus Domini fuerunt viginti quattuor millia*] *BibRadz* 1.Par 23/4, *Ex* 5/14, I 136b marg; NApirwey Elektorowie/ to iest/ wybráncy ná wybieránie Celárstwá fą poftánowieni z duchownych ósob trzey Arcybiskupowie *BielKron* 175v; assignati a praetore apparitores, Ceklarze od woytá poftánowieni. *Mącz* 392c; *WujJud* 82v, 117, 141v, 142, 155v; Poftánowione fą we zborze Bożym porządne o tym fady y Sędziowie/ męzowie poboźni *WujJudConf* 211v, 42v; *RejPosRozpr* c, c3; Bo zá czáfów Dawida y Aláfá byli od dawnych czáfów poftánowieni przednieýszy nád śpiewaki [*Quia in diebus David et Asaph ab exordio erant principes cantorum*] *BudBib* 2.Esdr 12/46, 4.Reg 12/11; iż Iezus Chriftus/ Krol raz od Bogá poftánowiony y teraz kroluie *CzechRozm* 191, 176v [2 r.], 179v, 181, 181v, 191v [2 r.], 250v, 251 [2 r.]; Toż ma być

rozumiano y o łtronách pozwánych/ áby miály pewne á z wyroku Rzeczyřółpolitey połtánowione rzeczniki łwe [*ut constituentur qui reorum causas tueantur*]. *ModrzBaz* 95; záprawdę áby złości karáne były/ bárzo trzebá tego/ áby kát od vrzędu iáwnie połtánowion [*oportet publice carnificem constitui*]. *ModrzBaz* 96, 13v, 30, 35, 36, 87 (10); Wiem iz ieden musí być łtárfzy páłterz/ y łtárfza głowá od Chryřtuła połtánowioná nád wřzytkimi Chrzeřciány *SkarJedn* 158, 48; *SkarŻyw* 300; że wřzyłcy/ przed iednym od Bogá połtánowionym łędziem/ łtánác mamy *CzechEp* 62, *3v, 16, 20, 54, 78 [2 r. (11)]; to cołmy powinni/ nie tylko Krolowi/ ále y vrzędnikom od nie^{ęo} połtánowionym oddawamy *NiemObr* 151, 5, 21, 118; *ReszList* 144; *GostGosp* 146; Abowiem káždy Arcykáplán bywa połtánowion ku ofiarowánium dárow y ofiar zábitych *WujNT Hebr* 8/3, *Philipp* 1/16, *Hebr* 5/1, 1. *Petr* 2/8; áby Sędziowie y Burgrábiowie byli ośiedli w onych źiemiacł/ w których od łwycł Stárołtów połtánowieni vrzędy łpráwuia. *SarnStat* 490, 144, 234, 572, 947, 1075 (9); Aby záden rycerřkiego łtanu człowiek/ nie mogł *adire haereditatem et possesionem bonorum terrestrium*, [...] áżby pierwey przed Królem Ie^{ęo} Moścía/ álboż y przed kim inłzym od Krolá Ie^{ęo} Mości połtánowionem/ okazał ieřliż vmie to co iego rycerřkiemu łtanowi należy *GrabPospR* K3; *PowodPr* 21; *SkarKaz* 80b.

postanowion(y) na co [= *urząd, stanowisko*] (7): Succedere vicarium muneri alterius, Ná ynłzego vrząd być połtánowion. *Mącz* 45a; *RejZwierc* 204; połtánowiony ieřł Tarázyus ná Pátryárchołstwo *SkarJedn* 210; Alexánder Witówd ná Kșięłtwo Litewřkié przez Włádyłławá ieřł połtánowion. *SarnStat* [994] *marg*, 1070, 1097 [2 r.].

postanowion(y) kim (31): *KrowObr* 5v; w ktorymem [*w Chrystusie*] ia połtánowiony ieřł káznodzieia/ y Apołthołem [...] Doktorem Pogánów *Leop* 1.*Tim* 2/7, 4.*Reg* 11 *arg*, *Ps* 2/6, *Hebr* 11/7; Y Krolował Sedekiař łyn Iozyařzow [...] połtánowiony Krolém w źiemii Iudřkiej przez Nábuchodonozorá [*quem regem constituit Nebuchadesar ... in terra Iehudah*] Krolá Bábilónřkiego. *BibRadz Ier* 37/1, I 121, 346, 1.*Mach* 14/17; *OrzQuin* T2v; Czytamy że Timotheus y Titus od Páwłá ř. Biskupámi połtánowieni byli. *WujJud* 146; *BudBib* 3.*Esdr* 1/42[43]; ktory [*Chrystus*] ieřł wczyniony Pánem y Pomázáncem/ y połtánowiony dziedzicem wřzyłtkiego *CzechRozm* 93v, 12v, 54, 62v; *CzechEp* 240, 273, 290, 315, 347, 378; *NiemObr* 27; *ReszPrz* 87; Do tey łámey łodzi kořciółá Pan włtápił/ w ktorey Piotr ieřł Miłtrzem połtánowion *WujNT* 211, 175, *Eph* 1 *arg*, s. 719, 1.*Tim* 2/7, 2.*Tim* 1/11, Ccccc2.

postanowiony czym [= *przez co*] (2): *OrzRozm* D3; gdy iuż będzie vrzędná zwierzchniá mocá połtánowiony Królem *OrzQuin* T2v.

postanowion(y) nad kim, nad czym [*nie włączono tu „nad kim” będącego przydawką do rzeczownika określającego funkcję*] (4): Tákowe łlugi kořciółá Świętego/ tzałém Duch Święty zowie [...] wołmi młocácyymi/ y iárzmo Páná Kryřtułowó nołácyymi [!]/ [...] nád ludem/ y nád krolełtwy połtánowionemi/ áby wyplewili/ y wykorzenili *KrowObr* 5; *Leop* 2.*Par* 31/14; Bo Anioł do czału tylko niektorego/ nád niektórymi też tylko łpráwámi/ od Bogá połtánowiony bywał *CzechRozm* 46v, 246.

postanowiony na czym (7): Azář tu łobie nie może vrořkořzowáć łtan ludzi wielkich á przełožonych od niego/ [...] iz łá z mocy á z woley łwięthey iego połtánowieni ná łpráwach łwiátá tego *RejPos* 175; Náuczą łie też połłuznemi być vrzędowi y wřzytkim tym/ ktorzy ná iákim

przełożeniu poftánowieni fą. *RejPosWstaw* [41³]; *ModrzBaz* 24v, 40v; *NiemObr* 101; *ActReg* 137; Praetor – Magiŕtrat na vrzedzie poftánowioni. *Calep* 843b.

postanowiony na czym a. na co (1): Vpominam was áby nádewŕzytko były prozby/ modlitwy y dziękowánia/ [...] zá wŕzyftki ná zwierzchności poftánowione *KrowObr* B3.

W połączeniu szeregowym (1): iż ŕlufznie wierni Chriŕtíanie wzywać máią Iezufá [...] iáko od niego [*Boga*] wczynionego/ dánego y poftánowionego Páná *CzechRozm* 203v.

W charakterystycznych połączeniach: postanowion(y, -a) (jest) biskup, ceklarz, dozorca, głowa, kapłan (4), kat, krol (9), pan (3), pasterz (3), patryjarcha, poborca, przedniejszy, przełożony (2), robotnik, rzecznik, sędzia (11), spowiednik, sprawca (2), starszy, stróż (2), szafarz, świadek, uczeń, urzędnik (3), wojski, woźny; postanowion(y) apostołem (3), biskupem (3), Bogiem, doktorem, dozorcą, dziedzicem (8), głową (2), hetmanem, kapłanem (2), kaznodzieją (3), krolem (6), mistrzem, nauczycielem (2), panem, sędzią (2); postanowion(y) na kościół, na krolestwo, na księstwo (2), na patryjarchostwo, na stolicę biskupstwa, na urząd postanowion(y) na dostojnościach (dostojności stopniu) (2), na przełożeniu, na straży, na urzędzie (2).

Wyrażenia: »na [czyim] miejscu, na [czyje] miejsce postanowion(y) (jest)« = pro [aliquo]factus PolAnt [szyk 5:2] (4:3): Ioácház Krol Iudŕki. Záviedzion w więźnienie do Egiptu/ á Eliákim [...] poftánowion ieft ná mieyfcu iego. BibRadz 2.Par 36 arg, I 121, 2.Par 36 arg, 1.Mach 14/17; CzechRozm 151; Decemuiri byli w Rzymie [...] nawyźŕzi pánowie/ ktorzi byli ná miefće Konŕulow poftánowieni ModrzBaz 91 marg; CzechEp 332.

»postanowion z postanowienia« (1): Bo ŕluchay/ Iz nie ieft im [*król*] dan od Bogá áni poftánowion z iákiego poftánowienia ŕwiátá *RejAp* 80.

»z prawa postanowiony« (1): czo aby thak nieynaczy bylo. Opatrzác bendą [...] czy ktorzy thego dogliędacz bendą na then czał gdy ŕchykowanie bendzie, y zprawa wMieŕczie, poftánowiemy [*lege: postanowieni*], yako Woiewodowie Caŕtelanowie y Coronny Hethmanowie *ConPiotr* 31.

Szeregi: »dan(y) ani (i) postanowion(y)« (2): *RejAp* 80; iż fie człowiek ŕtał [...] odkupicielem nam od Bogá dány y poftánowiony. *CzechRozm* 58. [*Ponadto w połączeniu szeregowym 1 r.*]

»postanowiony i fundowany« (3): v ktorzych [*kościółów*] fą Doktorowie/ [...] bądź zdawná/ bądź téz teraz nowo poftánowieni y fundowáni [*fundati aut ubi habendi sunt JanStat* 197] *SarnStat* 180 [*idem (2)*] 197, 923.

»nadany i postanowiony« (1): będąc thu w poczćiwym poŕlufzeniuŕwie przełożonych ŕwoich/ nam tu od ciebie nádanych y poftánowionych. *RejPos* 41.

»naznaczony i postanowiony« (1): á ci pánowie [...] do Poborców w źiemieách náznáczonych y poftánowionych [*designatos et constitutos JanStat* 369] [...] [*pobory*] odnioŕą *SarnStat* 343.

»obran(y) i postanowion« = electus et positus JanStat (2): A po ŕmierci przerzeczonégo Wincentégo Kieŕbáfy ná przerzeczoný Koŕciół Pomezánŕki oŕobá zakonna náŕzého zakonu ná Biŕkupŕtwo będzie obrána/ y poftánowioná [*eligitur et substituetur JanStat* 886] *SarnStat* 1097, 1070.

»poŕwięcony i postanowiony« (1): Aczkolwiek Biŕkupi y kápłani mogą być miánowáni/ obieráni/ y praefentowáni od krolow/ [...] wŕzákże nie mogą być poŕwięceni y poftánowieni/ iedno od Biŕkupow *WujNT* 744.

»postanowiony i przełożony« (1): Gdyż infzy ieft ktory wŷytko ſtworzył/ y ktory poſtánowił ábo wczynił y przełożył: á infzy poſtánowiony y przełożony od niego. *CzechEp* 290.

»przeźrzany i postanowiony« (1): ktory [*Dawid*] był dziwnie przeźrzany y poſtánowiony ná kroleſtwo żydowſkie od Páná. *RejZwierc* 204.

»sprawiony abo postanowiony« (1): A cokolwiek ieft [...] z wdzielenia ábo z wczeltnictwá y z ſpołeczności boſtwá iego [...] vbożone^g [...] to ieft Bogiem ſpráwionego/ ábo poſtánowionego: tedy to nie ieft onym Bogiem: [...] Ktoremu ſię to ſłowko przydáie ten Bog *CzechEp* 240.

»uczyniony i postanowiony« (1): Ktore^g my tym wmyſłem názywamy Bogiem prawdziwym/ iż [...] ieft [...] prawdziwie też Pánem nád wŷemi rzeczám y wczyniony y poſtánowiony. *CzechRozm* 62v. [*Ponadto w połączeniu szeregowym 1 r.*]

W przen (1) : áby [*ſłudzy Koſcióła*] miałtem obronnym/ filarmi żeláznymi/ y mury miedziánymi/ ná wŷyſtkiey ziemi/ byli poſtánowionymi *KrowObr* 5v.

** *Bez wystarczającego kontekstu* (6) : Pactitius, Vmówiony/ zmówiony/ poſtánowiony. *Mącz* 272b; Quod constitutum erat in dubium venit, Co było poſtánowiono yuŷ ſie zaś roſchwiewa. *Mącz* 480c, 412c, 413b; Constitutorius – Poſtanowioni. *Calep* 249b.

Szereg: »postanowiony i potwierdzony« (1): Sanctus [...] Idem quod sancitum – Poſtanowioni y potwierdżoni. *Calep* 943a.

2. *Postanowiony, zadecydowany, zamyſłony, zaprojektowany* [*w tym: przez Boga* (10)] (15) : *BibRadz* *Prov* 8/23, *Is* 25/1; iáka ſpráwá byłą w táiemnicach Boſkich poſtánowiona około zbáwienia ich *RejPos* 117v, [73], 300; Ale noc y dzień/ ſłońce/ y kſiężyć/ látá mieſiące/ y dni [...] porządkiem ſwym od Bogá raz poſtánowionym idą. *CzechRozm* 84; iż grzech ieft po poſtánowionym dziewictwie/ do małżeńſtwá ſię obracác. *SkarŻyw* 457; *CzechEp* 414; Tribunalu zagubienie iuŷ prezen belo poſtánowione *PaprUp* 14v; *OrzJan* 86.

W połączeniu szeregowym (1): y Anyoł z niebá być co inżego powiedał niŷli ieft wola Pánſka iuŷ mocno wtwardzona opiłána y poſtánowiona/ wciekay od niego *RejAp* 149v.

Wyrażenia: »z postanowienia postanowiony« (1): gdy iuŷ czáfy ony przychodziły onych Boſkich obietnic iego/ s táiemnic á s poſtánowienia Boſtwá onego w TROYCY iedynego vpewnionych y poſtánowionych *RejPos* 324.

»postanowiona rada« = *postanowienie* (1): Tego [*tj. Jezusa*] z poſtánowioney rády [*definito consilio*]/ y przewidzenia Bożego wydanego [...] zábiliſcie. *Leop Act* 2/23.

»na umyſle postanowiony« (1): Bo też to pewna/ iż te wŷytkie [*rzeczy*] [...] nie pierwey ſą ſtworzone/ niŷ były ná wmyſle poſtánowione. *CzechEp* 257.

Szeregi: »przeźrzany i postanowiony« (1): IZ tho rzecz ieft od wiekow przeźrzána y poſthánowiona w táiemnicach Troyce s. áby dzyeń przyſcia Páná náŷzego [...] nie miał być obiáwion. *RejPos* 258.

»upewniony i postanowiony« (1): *RejPos* 324 *cf* »z postanowienia postanowiony«.

3. *Stworzony* (6) : O iáko oſobliwą ſpráwá ſą poſtánowiony wŷytki rzeczy odćiebie náŷ miły pánie *RejPs* 152v, 138v; á ktoŷ kiedy przyrodzeniu od niego poſtánowionemu iáki gwałt [...] wczynić moŷe? *RejZwierc* 171v.

postanowion z czego (1): gdyŷ człowiek z duŷe y ſ ćiąła poſtanowion yeft *KwiatKsiąŷ* A4v.

Szeregi: »i stworzony i postanowiony« (1): iako dziwnym kształtem są od ciebie y stworzony y postanowiony wszystkie rzeczy na niebie y na ziemi *RejPs* 153v.

»zasadzony i postanowiony« (1): Iż yelźcze od wyekow stolicą krolestwa Krytułowego iest zarządzona y postanowiona. *LubPs* V3 marg.

4. *Przeznaczony* (często w powiązaniu ze znaczn. **1.b.**); *constitutus, destinatus, factus* *Modrz* (7) : [zabobonem jest] gdy [kto] stworzenia Bożego albo rzeczy święconych na co innego używa niżli od Boga y od kościoła są postanowione. *WujNT* 470.

postanowiony do czego (1): A do takiego ćwiczenia w niektórych Rzeczachpaństwowych pewne szkoly są postanowione *ModrzBaz* 111v.

postanowion(y) dla kogo, dla czego (4): Aczkolwiek tych naszych komorek [tj. pomieszczeń na książki, służących do uczenia się] ku żadnej inżey rzeczy iedno dla czego postanowione są niebedziem używać *KwiatKsiąż* L4v; *ModrzBaz* 22v, 23; iekli z lekarstwa żaden niczego y iie inżego nie spodziewa/ iedno tego coby dla poratowania zdrowia służyło/ gdyż dla tego łamego iest postanowione *Phil* D3.

postanowiony na co (1): że mają na to szkoly postanowione/ gdzie się młodzi ludzie wczą wojenney nauki *ModrzBaz* 113.

W połączeniu szeregowym (1): ktorzi [królowie] mni mają że nie oni dla poddanych/ ale poddani dla nich są stworzeni/ na świat wydani/ y postanowieni. *ModrzBaz* 23.

5. *Ukształtowany, urządzony, zorganizowany; znajdujący się w jakimś stanie; constitutus* *Mącz, Modrz, Vulg; fundatus, institutus* *Modrz* (121) :

postanowiony pod czym [= *podlegający czemuś*] (1): Połłał Bog syna swego/ z niewiały wczynionego/ pod zakonem postanowionego *SkarŻyw* 2.

postanowiony pod czym [= *jak*] (1): iż od początku [rzeczy] stworzone pod czytym rządem y pod pewną liczbą są postanowiony. *KłosAlg* Av.

postanowion(y) w czym [= *jak*] (4): *KłosAlg* A4v; ktorą [pracę] podiałem aby ten Zołtarz w tym rządzie iako teraz iest był postanowion *WróbŻółtGlab* A5; *KwiatKsiąż* I3v; coby było zalię wczciwego a w nadobney sprawie postanowionego tego iie mocno dzierżec *RejZwierc* 21.

a. *O sprawach natury społecznej i politycznej* [w tym: przez Boga (3)] (53) : chtora [wiara] dawno ludzy krześcyanżkye ofswycyela y trzymala thak wszyczko wkołcyelye swyety [..] jako dzyf trzymayv kołczyoly krześcyanżkye zdawna duchem swyety postanowione *LibLeg* 8/133v; O pięknie zailte ci zacni starcy tę Rzeczpaństwą w swych stopniach byli postawili [...]. A coż po thym/ gdy my potomstwo ich/ [...] rzeczy postanowione/ [...] w tey szczyrości a całosci zachowacielmy nie vmieli. *LeszczRzecz* A3v; *OrzRozm* D4; yż niertzebá nam odmiány w wierze/ ktora nam zdawna iest przez swięte męże postanowioná *BielKron* 219v; y postanowion będzie zbor/ ktory iie podobac będzie Pánu Bogu. *RejPosWstaw* [143²]v; *BudBib* 1.Mach 15/9.

postanowiony wedle czego (1): gdy spráwiedliwa przyczyna będzie/ a wprzod wojny oznaymienie/ y żywot [obywateli] wedle nauki Chrześcijánskiej postanowiony/ tedy o oney wojnie [...] mozem niewętpic/ że [...] dobrze się zdarzy. *ModrzBaz* 108v.

postanowiony czym (2): gdyby tak Rzymskie wielkie woiska wstawicznym ćwiczeniem niebyły postanowione *KwiatKsiąż* N3; ażby pirwey w ziemi [!] wżytkie rzeczy/ sprawiedliwością dobrze postanowione były *ModrzBaz* 137v.

postanowiony jak (35): *OrzRozm* E3; Dziwnie Sprawiedliwość od Pána Bogá między ludźmi postanowioná ieft. *OrzQuin* X3, X3 marg; *RejPos* 122v; Ia mnam/ żeby więtzzi y trwálzci pożytek Rzeczpołpolita wzięła z obrony tym kształtem postanowioney/ niż z kmiecych podatkw *ModrzBaz* 124v, 134; Pewna to rzecz ieft/ iż wálzá Rzeczpołpolita ná złym fundámenćie łtoi/ zdać fię oná byđz postanowioná ná kształt Spártánłkiey *GórnRozm* K3; ztąd w niešioná ieft muzyká do kościołów/ y ták postanowioná/ áby ludzie ku nabożeńftwu pobudzála *KochWr* 38. Cf *Z określeniem wartosciującym*.

W przeciwstawieniu: »postanowiony ... wywrocony« (1): iż rzecz połpolita ktora była od łtárłznych náłznych postanowioná/ ieft prawie wywroconá. *BibRadz* 2.Mach 8/17.

W połączeniu szeregowym (1): TEraz przeto okażę/ iákim obyczáiem Rzeczpołpolita może być dobrze ábo postanowiona/ ábo poprówioná/ á na wieczne czáły wćáłości zachowaná. *ModrzBaz* 4.

Z określeniem wartosciującym [w tym: pozytywnie (28), negatywnie (3); jak (27), na czym (2), w czym (2)] (31): iakoby spraviedlivosc ľudłka była na dobrej mierze postanowiona *ComCrac* 17v; *OrzRozm* V3v; áby łzukáli tey drogi/ iákoby kościół Krześciánłki był w lepłzym rządzie postanowion niżli ieft. *BielKron* 219v, 209v, 210v, 220v; *Mącz* 228c; *OrzQuin* S3; *GórnDworz* Kk5v; *RejPos* 334; iż widziłz iáko łwiat zámiełzány ieft/ á nigdy w łwym łtanie pewnie postanowiony nie ieft *RejZwierc* 160, 55; GDyby łady były dobrze postanowione/ krotłzeby łemy bywály *ModrzBaz* 93v, 17, 25, 137v; iż Bóg nic milłzého ná łwiećie niéma/ iedno zbory porządnie postanowioné *KochWr* 24; *SkarKazSej* 677a. Cf *Wyrażenie*.

W charakterystycznych połączeniach: *postawion(y, -a, -e)* (jest, są) *boża chwála, Korona* (2), *Kościół* (2), *krolestwo* (3), *muzyka, obrona, prawo, rada, rzecz(y)* (4), *sejm, senat* {*senatorska ławica*} (2), *sprawa* (2), *sprawiedliwość* (2), *szkoła, łwiat, wiara, wojsko, zbor* (2); *postanowion(y) w czystym rządzie, dobrze* (21), *na dobrej mierze, na dobrym gruncie, w dobrym rządzie, gruntownie, [jakim] kształtem, mądrze, mocno, pewnie, porządnie, słuszenie, źle* (3).

Wyrażenie: »rzeczpospolita (jest) postanowion(a)« [w tym: z określeniem wartosciującym pozytywnie (11), negatywnie (2)] = *respublica constituta* *Mącz*, *Modrz*; *respublica fundata* *Modrz* (15); *BibRadz* 2.Mach 2/17; *Constitutata praeclarissime Respub. dilabitur*, W czyłtym rządzie postanowiona Rzeczpołpolita yułz łie rozłata. *Mącz* 413b; áby im dał łwe zdánie/ iákoby káżdá Rzeczpołpolita nalepiey á namocniey mogłá być postanowiona *RejZwierc* 55, 37v; *ModrzBaz* 4 [2 r.], 13v, 72v, 88v, 91, 137v; iż tá Rzecz połpolita źle ieft postanowiona/ w ktorey łtány nie łá łobie przyiáźliwe *GórnRozm* B; iż tá Rzeczpołpolita wálzá ná kształt Łácedemońłkiey ieft postanowiona *GórnRozm* L4, C2v; że by też nalepiey y nagruntowniey była postanowiona Rzeczpołpolita/ iednáł czáfu łwego zginie łpráwámi y wstawámi łwymy. *Phil* P.

Szeregi: »porządny a postanowiony« (1): iż nie możemy przyść ku żadney porządney á postanowioney łpráwie náłzey iuż od czáłow niemálych. *RejZwierc* 119.

»sprawowany (a. sprawiony) a postanowion(y)« (2): *BielKron* 207v; iżbychmy wźdi w prętlzey gotowości niż s tymi omieszkałemi wiciami/ gdyby ná nas gwałt iáki przyšzedł/ śpráwieni á połthánowieni byli. *RejZwierc* 187v.

»postanowiony abo uczyniony« (1): ktorziby [*ludzie roztropni*] [...] te rzeczy ktoreby źle połtánowione ábo wczynione [*vel instituta, vel acta*] były/ śtrofowác á poprówowác ich śmieli. *ModrzBaz* 17.

a. *Zostawiony bez czegoś, pozbawiony [bez czego]* (1): Ześ theż wáłzá Krolewłka zacność nas wierne poddáne swoie [...] bez włzey śpráwiedliwości y obrony ták długi czás połtánowioné/ ielźcze wđdam ták w cále záłtác raczył *LeszczRzecz* A2.

b. *O sytuacji społeczno-majątkowej człowieka oraz (zwykle z tym związanym) stanie jego ducha i umysłu; też: wychowany, przygotowany do czegoś; też: ustatkowany (62)*: Tu juź Kupiec przes Pawła połtánowiony ydźie pokornię ná śpráwę. *RejKup* cc7v; Tak tędy [*lege: tedy*] z pierwłzych lat máiá być połtánowione dziatki/ yżeby śię y o wielkie rzeczy kuśić śmiály/ y trudne rzeczy znołzywác mogli. *KwiatKsiąź* N2; *GórnDworz* M7; áby śie [...] do domu przyiechawłzy/ z nadobnemi á połtánowionemi obyczáyami/ ozdobnie potym wkázáć mogli. *RejZwierc* 20v, 88, 168.

postanowiony z czego [= pod względem czego] (1): Gdyź tak s łamego przyrodzenia y wmysłu/ y ćieleśnych darow widziłz mi śie być połtánowiony/ yź śię też włzyłtkich rzeczy wielkich o tobie śpodziewác godźi *KwiatKsiąź* A4.

postanowiony ku czemu (1): także też młodziencykowie ktorzi [...] maluczko opuściwłzy nauk wyzwolonych ćwiczenia/ záś śię połtánowionych godzin ku zwykłym naukom [...] zwracayá: mayá być miani iż śá wybornie ku śpráwom cnoty połtánowieni. *KwiatKsiąź* B2v.

postanowiony pod kim, pod czym [= podlegający komuś] (3): Iełiź ia połtánowiony pod zwierzchnościá/ mogę rołkázác tym ktorzy śá pod moią zwierzchnościá *CzechEp* 244, 32; Boćiem y ia ielł człowiek pod władzá połtánowiony *WujNT Luc* 7/8.

postanowiony na czym [= pod jakim względem] (zawsze: „na wszem”) (3): A czemuź then poćiwy [...] z rozważnym wmyłem ná włzem połtánowiony będąc/ á czemuźby śie tey bełtiew á tey niemey twarzy [*tj. śmierci*] lękáć miał? *RejZwierc* 168, 13v, 136v.

postanowion(y) w czym [= pod jakim względem] (zawsze z pozytywnym określeniem przysłówkowym) (4): W ktorey mierze młóć Rzymłka podług łtarego zwyczayu wybornie była połtánowiona *KwiatKsiąź* D3v, I2; gdy ták będąelz nadobnie połtánowionym we włzyłtkich śpráwach swoich. *RejZwierc* 173v, 20v.

postanowiony w czym [= w sytuacji] (1): że łtan tákiego káźdego/ w iákimkolwiek przypadku będzie połtánowiony/ záwždy kwitnąć muśi *RejZwierc* 51v.

postanowiony w czym [o wieku] (5): A iákoź ty poćiwy á iuź w leciech swoich połtánowiony człowiecze tych cznot w łobye łtanowić [...] nie máłz? *RejZwierc* 141v; Do człowieká poćiwego iuź w ołtátnim wieku połtánowionego wirłzyki. *RejZwierc* 180, 119, 139, 140v.

postanowiony jak (25): *KwiatKsiąź* A4; *GórnDworz* Gg7; ábyś przez tę łkrulzoná myłł swoię/ á przez ták połtánowioná wiárę swoię o pánu swoim/ napirwey rołwiázál łerce swoie *RejPos* 119v, 120; *RejZwierc* 20, 173. *Cf Z określeniem wartościującym.*

Z określeniem wartościującym [w tym: pozytywnie (30), negatywnie (3); jak (19), w czym (16)] (34):
Abi bili rzeczi yey mczi [tj. Izabeli Jagiellonki] w dobrej myrze poftanowiyone. *LibLeg* 11/188;
RejPs 143v; *BibRadz* I 196a marg; godzi fię dobrze poftanowionemu młodzieńcykowi/ iżeby pieczy
y bacności o rzeczach Bołkich nieomięłzkiwał *KwiatKsiąż* D2v, B2v, B3; *RejAp* 42v; *RejPos* 119,
163v; Iáko poczciwy człowiek iuż w łufznych łprawach poftanowiony/ pomiernego á pobożnego
gołpodárłtwá łwego ma rołtropnie vżywać. *RejZwierc* Bv; iefliże temu wczás rozumem á boiáźnią
Bożą zábyeżeć nie będzie vmiał/ obaczywłzy s przypadkow nie dobrze poftanowione przyrodzenie
łwoie *RejZwierc* 3; A ták taki człowiek w piękney łkromności poftanowiony/ y łobie dobrí może być
y ludziom. *RejZwierc* 139v, 13v, 20v, 23, 103, 105 (17); *ModrzBaz* 13v; widząc iłz iuż oni ludzie/
dobrze poftanowieni łą: cícho vciekł ná pułtynią. *SkarŻyw* [236], 333; *GosłCast* 36. Cf *postanowiony*
w czym [= pod jakim względem].

W charakterystycznych połączeniach: *postanowion(a, -y, -e)* (jest) *duszyczka, mniwanie, myśl* (4),
obyczaje, powinność, przyrodzenie (2), *szedziwość, umysł* (2), *wiara, wiek, żywot* (2); *postanowion(y)*
w dalszych czasiech, w dobrej mierze, w dobrej wierze, w dobrym baczeniu, dobrze (5), w doskonałych
czasiech, w leciech swych, w nadobnym żywocie, w nadziei (2), niedobrze (nie barzo dobrze) (3), w
ostatnim wieku, pięknie, w poćciwej sławie, rołtropnie, w rządzie, w skromności, słusznie, w słusznych
sprawach (2), w stałości, w statecznej myśli, statecznie (2), w statecznych leciech, w szczyrości, w
wdzięcznym żywocie, w wierze, wybornie (2).

Szeregi: »stateczny a postanowiony« (2): A to włzytko nadobnie łtátecznemu á poftanowionemu
wiekowi przyłtoi *RejZwierc* 141, 19.

»postanowiony a uszykowany« (1): iż vmysł tych wybornie od łamego przyrodzenia poftanowiony
a vłzykowany yełt *KwiatKsiąż* B3.

»postanowiony abo wycwiczony« (1): bo to być niemoże/ áby wiek dorosły miał być chwaleńia
godny/ ktory z młodu niebárzo dobrze był poftanowiony ábo wycwiczony [*quae fundamentis*
adolescentiae parum recte sit constituta]. *ModrzBaz* 13v.

W przen (5) :

Wyrażenie: »serce postanowione« [szyk 3:2] (5): *RejAp* 42v; iż oto Pan ten idąc mimo oń/ [...] á
pознаwłzy łácnó ono poftanowioné łercze iego/ záwołác go do łiebie raczył *RejPos* 324v, 119,
119v [2 r.].

αα. W funkcji rzeczownika (1) : Postanowionego tám [do Włoch] pošylác potrzebá *CiekPotr* 87.

α. Ustabilizowany majątkowo (1) : Nye dobrze tedy czynią nyektorzy rodzicy/ ktorzy łynowi
łwemu poftanowyonemu pilności á prace łwey nychcą okázác. *GliczKsiąż* Q3.

6. Uzgodniony, doprowadzony do zgody (1) : bo iesliby iaka *Controuersia* byłamiedzy nim a nami
przez *Commissarze* miała bydz postanowiona *ActReg* 7.

7. Umieszczony, postawiony, znajdujący się; *constitutus Vulg, Modrz; confirmatus PolAnt* [w tym:
gdzie (12)] (18) : miedzy nami i wami/ wielka odchłáń iefł poftanowiona *MurzNT Luc* 16/26, k.
116; *Leop Iob* 30/23; Ziemia iefłh w pošrzodku okręgow niebieskich/ iáko punkćik w cerkwłówanym
kołku/ w iednołtháyney dálekości od niebá ze włzytkich łtron Bołką łprawą poftanowioná *BielKron*
263; *KwiatKsiąż* O3v; we drzwiách onego Ráiu był poftanowion *Cherubin KuczbKat* 375; *ModrzBaz*

37; Pocznimyż naprzod od Ezáiafzá/ á idźmy aż do Máláchiafzá/ ná końcu [*Starego Testamentu*] poftánowioné⁸⁰. *CzechEp* 298, 115, 297; Pod záiącowym brzuchem [*tj. gwiazdy znajdujące się pod konstelacją Zająca*] imion fwych nie máią: [...] Przeto wdźiélne znáki fą poftánowioné: Aby ieden z drugiego fnádnie obaczony/ Káždy gwiazd pewny znáczył poczet zámierzony. *KochPhaen* 15; *WujNT Iac* 3/6.

postanowiony czym do siebie (1): parę niedźwiedźic [*tj. konstelacje Wielkiej i Małej Niedźwiedzicy*] drudzy przyznawáią: Któré grzbiety do siebie fą poftánowioné *KochPhaen* 2.

a. *Dostawiony, przyproawdzony i postawiony [przed kim] (1)* : iáko był przed Annafzem/ przed Káifałzem/ przed Herodem/ przed Piłatem/ poftánowion *RejPos* 104v; [Iakosz na dowod iego postanowioni był Druczul purkulab soroczky przed jchmszcziami *CorfusDocum* 196].

b. *Zbudowany (4)* : lepyeyći zbudowác/ á poftánowiyone w fwym ftanye záchowác *GliczKsiąz* L2; palmaris statua, Słup ku czcy zwycięfcy poftánowiony. *Mącz* 274a.

Przen (2) : którą [*wieżę, tj. Kościół*] ná tym Cynku świętym/ nie ludzką/ ále Bofką fpráwą/ poftánowioną być widźicie *OrzQuin* L4v; Skąd dwie rzeczy vpátrowác trzebá [...]. Naprzod Bogá przez fię będącego/ ktory ieft przednieyfzy fundáment wśzytkiego: [...] á potym dopiero od niego dány y poftánowiony fundáment przez ktory byfmy mogli mieć przyftęp [...] do tegoż Bogá oycá iego *CzechEp* 291.

8. Oparty, zasadzający się (6) :

postanowion(y) na czym (4): *OrzRozm* E; Chwieią fię bowiem wśzytkie rzeczy ludzkie/ ktore ná tych fundámenćiech [*tj. wiadomości i przyzwyczajenia rzeczy uczciwych*] niefą poftánowione. *ModrzBaz* 136. *Cf W porównaniach*.

postanowiony w czym (2): A tá rzecz ieft wielkicy wážności/ á w niey poftánowiony ieft grunt/ odnowienia á napráwy Krześciáńfkicy *RejPosWstaw* 42; Ale teraz náfz kápłan [...] ieft pośrzednikiem lepfzego teftámentu/ ktory w lepfzych obietnicách ieft poftánowiony. *WujNT Hebr* 8/6.

W porównaniach (2): w którym [*dialogu*] Królestwo Polkie vkazálfmy poftánowioné być/ ná Królu/ ná Kápłanie/ ná Ołtarzu/ iáko ná trzech węgléch iákich *OrzQuin* H3; ná ktorych [*cnotach*] záfię iáko ná fundámenćiech poftánowione fą te práwá/ ktoremi Rzeczpořpolita bywa rządzoná. *ModrzBaz* 129v.

Synonimy: **1.** *dany, namowiony, podany*; **a.** *uchwalony, uradzony, utwierdzony*; **b.** *fundowany, nakazany, polecony, przykazany, rozkazany, sprawiony, uczyniony, utwierdzony, zalecony*; **c.** *wysadzony*, **e.** *fundowany, mianowany, nadany, naznaczony, obrany, poświęcony, przełożony, uczyniony*; **2.** *upewniony*; **3.** *stworzony*; **5.** *porządny, sprawiony*; **b.** *stateczny, uszykowany, wyćwiczonym* **6.** *pogodzony, porownany*; **7.** *postawiony*; **b.** *pobudowany, zbudowany*.

Cf NIEPOSTANOWIONY, POSTANOWIĆ